

’’SVARTN’’

Dråpet på kronofjärdingsman Bondpers Anders Olsson

I sin sockenskildring av Dalarna gav Arosenius en mycket egendomlig svartmålning av Solleröbornas sinnelag. Han beskyllde dem för att ha »ett hårdt och känslolöst sinne« och påstod, att de »städse varit brännmärkta för svek och våldsamhet som stundom urartat till fasaväckande ytterligheter«. Arosenius verk om socknarna i Dalarna utkom i mitten av 1860-talet och det gjordes på allvar gällande att han som stöd för dessa beskyllningar mot Solleröborna främst hade dråpet på kronofjärdingsmannen Bondpers Anders Olsson, »Svartn« kallad, såsom anledning till den fräna karakteristiken. Dråpet skedde år 1848 och med säkerhet hade det inträffade och den därpå följande rättegången väckt berättigat uppseende, såväl i bygden som i vidare kretsar. Det fanns därför all anledning tro, att Arosenius vid sina uppteckningar tagit intryck av den stämning som rådde efter händelsen.

Bondesonen Bondpers Anders Olsson var född i Utanmyra på Sollerön den 29 maj 1799. Han gifte sig med Ingeborg Jönsdotter, också från Utanmyra, och fick med henne en son — Bondpers Olof Andersson född 2 jan. 1825. Ingeborg avled dock i november 1845 men Bondpers Anders gifte rätt snart om sig med Marita Matsdotter från Bodarna. I sitt andra äktenskap fick han ytterligare en son, Anders född 18 oktober 1847.

Bondpers Anders Olsson beskrives ha varit »en man av stora gåvor men med ett häftigt och självrådigt lynne«. Att han var en kunnig och begåvad karl är obestridligt och begåvningen höjde sig säkert högt över dåtida genomsnittet. Sitt rörliga intellekt fick han stor användning för i öns kommunala liv. Han var under lång tid en betrodd kommunalman och Solleröns allt i allo då det gällde underhandlingar och samarbete med olika myndigheter. Det kan nämnas, att Bondpers Anders Olsson var sockenfullmäktig och öns ombud vid rättegångar och skiften, utsedd att kära och svara vid rätten, uppborädsman vid storskiftet samt uppskattningsman vid storskiftesutläggningar och revkarl vid sänjodelningar. Det var ställt utom allt tvivel att han gjorde socknen stora tjänster i detta avseende och att det var i denna egenskap han blev känd och aktad. Det var därför naturligt, att hans öde kom att uppröra den allmänna opinionen utanför socknens gränser.

Om Bondpers Anders utanför socknen gjorde sig välkänd som en betrodd kommunalman, var Solleröborna inte helt ense med »utsocknes« i bedömningen av hans person. Han hade tidigare varit vald till sockenfjärdingsman men på grund av att han utnyttjade detta till egen förmån, blev han inte omvald. Detta lär ha sårat hans fåfänga. Han utnämndes dock av Länsstyrelsen till kronofjärdingsman och det var i denna befattning som han visade sina sämsta sidor. Utanför Sollerön var Bondpers Anders den begåvade och knepige allmogemannen och den finurlige underhandlaren. Hemma på ön var han den samvetslöse fjärdingsmannen som på ett upprörande sätt missbrukade sin ställning i eget vinstintresse och av hämndbegär mot sina fiender.

Det var således inte enbart goda egenskaper som Bondpers Anders visade. Han hemföll också mer och mer till dryckenskap och därvid blev självfallet hans sämre egenskaper än mer accentuerade. Under brännvinsdrickandet »uppväcktes ofta ett öfwerådigt, trätgirigt och våldsamt sinnelag«. Under rusets inverkan kunde Bondpers Anders ofta begagna sin ställning som kronofjärdingsman och indrivare av skatter på ett otillbörligt sätt. Detta bidrog naturligtvis till att han blev avskydd och hatad på Sollerön. Under sina sista levnadsår var han tydligen gravt alkoholiserad och uppträdde mycket ofta berusad.

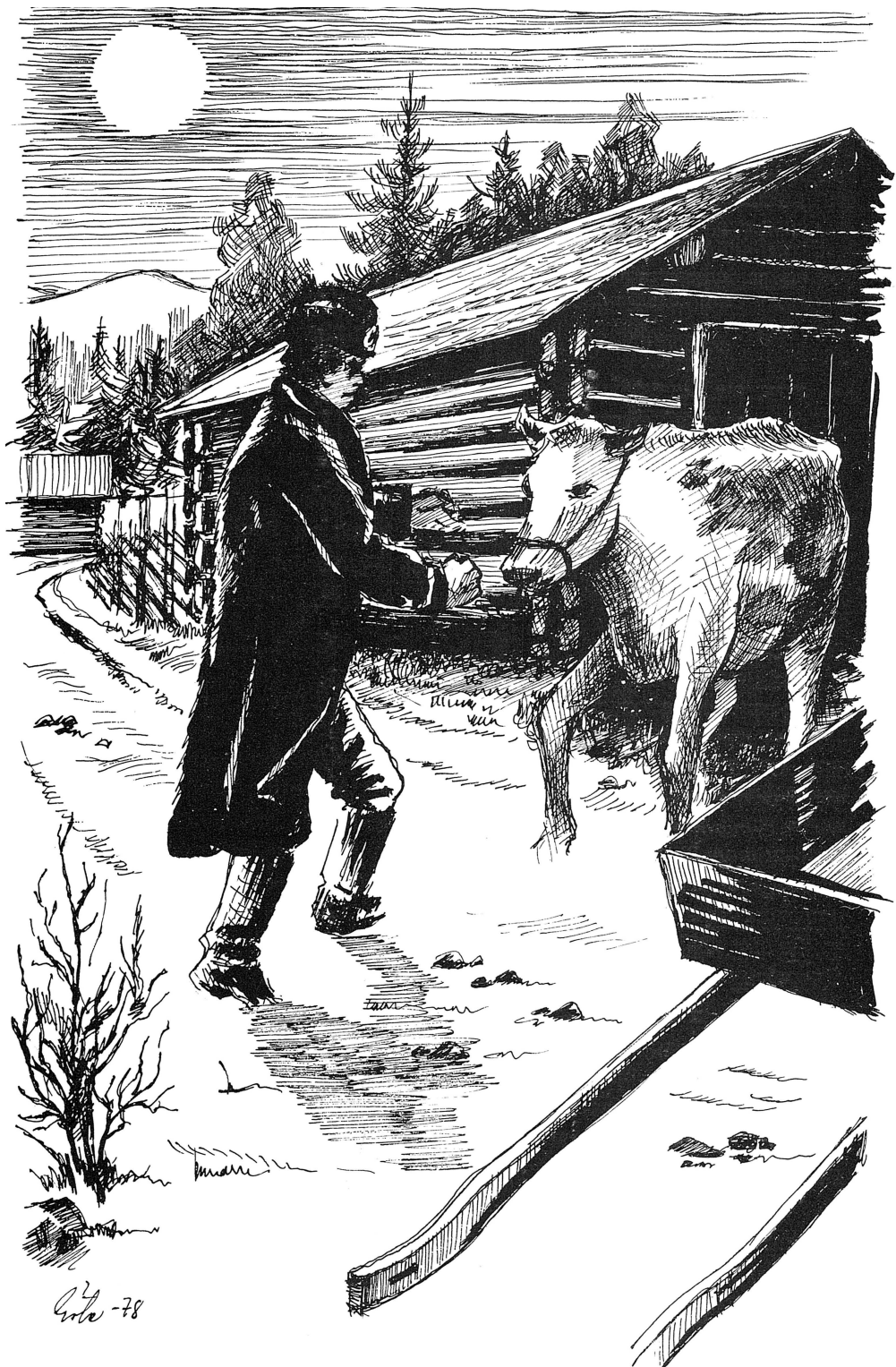
Bondpers Anders Olsson kallades allmänt för »Svartn« därför att han så gott som alltid gick iklädd en svart fårskinnspåls med ullen vänd utåt. Den ofta rusiga svarta skepnaden var således centralfigur vid brutala och samvetslösa förrättningar och benämningen Svartn kom därför att få en starkt negativ klang trots att han var en tungt engagerad kommunalman som var socknen till stort gagn.

Omständigheterna kring Svartns död gjorde, att författaren Carl Larsson i By i mitten av 1920-talet kom att intressera sig för händelsen. Han reste till Sollerön för att forska i det uppseendeväckande dråpet på kommunal- och fjärdingsmannen Bondpers Anders Olsson. Carl Larsson vistades på ön en tid och under sina forskningar fick han fram uppgifter som gjorde, att händelserna för honom ställdes i en ny dager och detta medförde, att han frångick sin tidigare uppfattning att det var fråga om en fruktansvärd missgärning mot en betrodd och aktad man. Carl Larsson presenterade sina rön i en artikel i Westmanlands Läns Tidning och han beskrev där på ett ypperligt sätt omständigheterna kring Svartns levnad och hur han mötte sitt öde. Carl Larsson gav bl.a. en levande skildring av Svartns sätt att tyrannisera allmogen på ön:

»Detta var på 1840-talet, alltså medan den urgamla svenska fattigdomen ännu helt behärskade landsbygden, att komma ut med den utdebiterade kronoskatten, hur ringa den än var som kontant belopp, var mer än svårt, att komma på rest var mer än lätt när kontanta pengar voro så sällsynta. Skatten skulle erläggas vid reststämorna, som hölls vid kyrkorna på hösten, efteråt utskrevs restlängderna och förelägo i regel frampå våren, då fodret började sina i ladorna och då man mera levde på hoppet om den kommande sommarens skörd än på återstoden av förra sommarens. Kontanter funnos då i regel icke alls, och den enda tillgång av realiserbart värde som en bonde ägde var kreaturen, vilka dock den tiden på året stodo i lågt värde, utsvultna som de i regel voro.

En skatteindrivare hade då endast att taga kreaturen i mät för den resterande skatten, försälja dessa på öppen och offentlig auktion och för de därvid influatna medlen täcka respektive skattskyldiges restantier. Det stod naturligtvis den skattskyldige fritt, att om han det kunde och gälda gitte, vid auktionen återinropa sina utpantade kreatur, och så gick det i regel till. Även myndigheterna gick fram med lämpor. Utom på Sollerön. Där gick Bondpers Anders Olsson så till väga, att han aldrig höll den offentliga auktionen, som naturligtvis skulle utlysas i vederbörlig ordning, varigenom den skattskyldige fick ett par veckors frist att skaffa pengar på till att antingen lösa de utmäta kreaturen eller ropa tillbaka dem på auktionen. I stället sålde han kreaturen och panterna under hand och vanligtvis så hastigt, att vederbörande ägare icke kunde skaffa pengar eller borgen. I det gamla svenska rättssamhället var utmätningen en offentlig handling som skulle äga rum på ljusa dagen och med ojäviga vittnen. Anders Olsson föredrog att fara omkring och panta på natten, under skydd av mörkret och utan vittnen. Han pantade alltid nattetid och var därvid iklädd sin svarta fårskinnspåls. Han bröt sig in i fähusen, skar sönder kreaturens vidjelänkar och släpade djuren med sig hem och sålde dem mestadels redan följande dag. Man kan lätt tänka sig en pantning av Bondpers Anders Olsson — mörk natt med sovande gårdar, så brak av sönderbrutna lås och sönderslagna dörrar, kors råmande, fårs och getters skrämde bråkande, och det väckta folket i gården hinner lagom upp och ut för att se en kolsvart figur draga bort med deras råmande kräk under slag och sparkar«.

Som konkret exempel på Svartns sätt att missbruka sin ställning, nämner Carl Larsson i By följande:

78

»En dag våren 1848 gick Svartn i en av byarna en kväll. Det var blidväder och blötsnö och alla barnkräken överföllu Svartn med snöbollar. En av de små syndarna, sonen till Dunder Kiss mor, råkade tappa en vante, Svartn fick fatt i den, känner igen den. På natten senare går han till Dunder Kiss mors fjös, bryter sig in där och pantar ut hennes tjur, som han omedelbart leder bort och säljer. Dunder Kiss mor springer kring hela byn på morgonen och lyckas låna ihop de styvrar, som är nödiga för att lösa panten, men då flinar Svartn och berättar, att tjuren för längesedan är såld«.

Andra exempel visar att Svartn var hatad. När han en gång skulle få en ny stuga timrad, plockade timmerkarlarna fickorna fulla med småsten. Dessa lade de sedan in i draget mellan stockarna för att de inte skulle sjunka på narna och väggen bli tät. De unnade Svartn att frysa.

Det berättas, att det dock fanns en karl på ön som inte var rädd för Svartn. Det var Flint Daniel Olsson i Utanmyra. Flint Daniel var en kraftkarl och Svartn hade respekt för honom. De var i delo flera gånger och Flint Daniel lär ha gett Svartn ordentligt med stryk. En gång höll Flint Daniel på att skära sitt korn och hade sin häst på en linda intill. Svartn kom förbi och smög sig fram till hästen, tog den och ledde den fram till Flint Daniels kornhässja. Daniel såg dock honom och gav Svartn ett kok stryk. En annan gång kom Flint Daniel till Svartns gård. Svartn fick syn på honom genom fönstret och ställde sig på pass innanför dörren med ett träbetsman i högsta hugg, beredd att slå till. Just när Flint Daniel öppnade dörren slog Svartn till men i iveren måttade han dock för högt och betsmenet slog i dörrkarmen ovanför. Betsmanet bröts av och träklumpen rullade utåt golvet. Även denna gång lär Svartn ha fått stryk av Flint Daniel.

Svartns och Flint Daniels osämja var allmänt känd på ön eftersom den senare var den ende som tordes sätta sig upp mot Svartn. De var ständigt i luven på varandra och deras sammanträffanden slutade ofta i handgripligheter. Flint Daniel omkom genom en olyckshändelse den 20 febr. 1848, då han »stjelpste öfwer sig i gatan mellan Myckelbyn och Utanmyra ett tungt sädeslass hwilket han hemkom från fäbodresa.« Han blev endast 36 år och det berättas, att det var Svartn som gick hem till Flint Daniels hustru med dödsbudet. När hon fick höra om makens död, skrek hon till Svartn: »E ä so, så e int ä nån ana änd du så a gart ä«. Flera historier finns om var händelsen inträffat och omständigheterna kring Flint Daniels död. Rätt allmänt talades det dock om, att det var Svartn som låg bakom Flint Daniels död och

att saken inte blev riktigt utredd. Han ansågs därför av många som en mördare och det är sannolikt, att detta kom att inverka på de händelser som en månad senare resulterade i dråpet på Svartn. Flint Daniel hade enbart goda ord efter sig och hans levnadssätt beskrives som »godt och christeligt, god granne, hjälpsam och redbar i all sin vandel«.

Bondpers Anders Olsson »Svartn« dödades natten till söndagen den 20 mars 1848 omkring kl 04 på morgonen. Rättegångsprotokollets sirliga handskrift ger med sina omständiga formuleringar de faktiska omständigheterna men dock knappast mer än en antydning om hela händelseförloppet den ödesdigra bröllopsnatten på Sollerön.

Den 19 mars 1848 vigdes Bond Jöns Jönsson från Bråmåbo och Håll An na Olofsdotter från Bengtsarvet. Bröllopfesten ägde rum i brudens hem, i socknemannen Håll Olof Anderssons gård i Hållol, Bengtsarvet. Håll Olof ansågs vara en välbeställd bonde på ön och både brudens och brudgummens släkt och vänner var inbjudna till festen. Efter tidens sed blev gästerna rikligt förplägade med både mat och dryck. Vid denna tid ägde bönderna rätt att bränna sitt brännvin själva och vid bröllop och fester fanns mycket av den varan. Många skålseder var förknippade med bröllopsfirandet och flertalet av gästerna blev därför under kvällen ganska berusade.

Svartn var inte bjuden till bröllopet. Denna kväll var han som vanligt drucken. Han begav sig till Håll Olof Anderssons gård för att »panta bruden« d.v.s. av bröllopgästerna kräva pant för bruden för någon utskyld till kronan — en åtgärd som inte var så ovanlig vid den tiden. Han lär ha tagit sockenfjärdingsmannen Lafvas Anders Nilsson med, han vågade inte gå ensam. Svartn anlände således berusad och objuden till bröllopfesten i Hållgården. Sin vana trogen började han där reta och förolämpa gästerna. Han beskyllde bl.a. Krång Matts Mattsson för att ha stulit en plånbok med 100 riksdaler från honom. Krång Matts, som själv var berusad av brännvin som förplägats honom, nekade till stölden och kallade i sin tur Svartn för »härbrestjuv« — en av de värsta beskyllningar som kunde tänkas på den tiden. Grålet mellan de bägge urartade till slagsmål. De uppretade och irriterade bröllopgästerna enades om att kasta ut Svartn. Ute på gårdsplanen fortsatte tumultet. En del ville stänga in honom i en annan stuga men Krång Matts fick några man med sig för att vräka ut honom utanför gårdsplanen. Svartn fick tag i en grindstolpe i portlidret och höll fast sig i denna. Blixt Anders tog då en sten och med denna slog han mot Svartns fingrar så att han måste

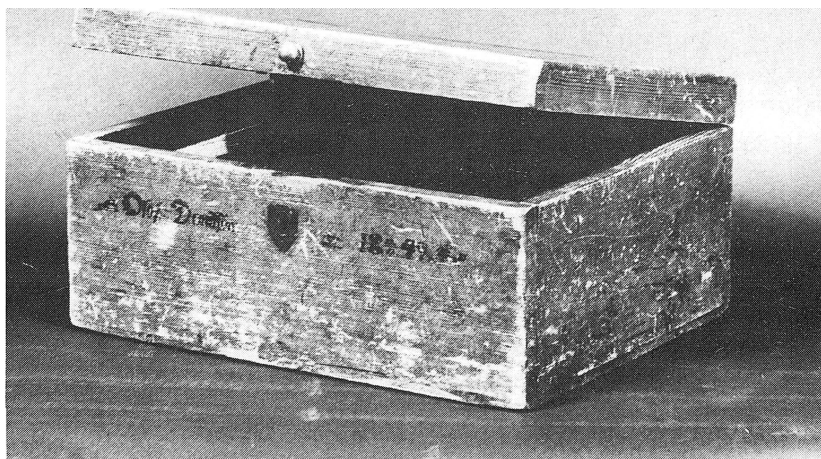
släppa taget. Svartn slogs omkull och överöstes med slag och sparkar. Karlarna kring Svartn var nu ytterligt uppretade och i rusigt övermod drog Krång Matts den förhatliga svarta pälsen över huvudet på Svartn och fick hjälp att i pälskörten släpa Svartn uppåt vägen. Under det att han på detta sätt släpades bort från gården, sprang karlarna bredvid och sparkade mot Svartn.

Meningen var, att de skulle släpa Svartn tillbaka till Utanmyra men vid en brunn efter byvägen — troligen söder om Jugengården — tröttnade karlarna och släppte honom. Åtskilligt misshandlad och blodig tog sig Svartn så småningom på fötter. Någon ropade till honom, att om han hade pengar på sig så skulle han få köpa sig fri. Karlarna överlade om de skulle slänga Svartn i brunnen men kom inte sams om detta. De ville inte skämma bort vattnet.

Blixt Anders fällde på nytt Svartn till marken med ett slag. Åter drogs pälsen över huvudet på honom och han släpades vidare. Solins Anders tog en stör från gårdsgården och med denna började de slå mot Svartn. Slagen träffade både huvudet och kroppen. Till slut släpades Svartn jämrande innanför en grind efter bygatan och där fortsatte misshandeln mot den liggande mannen. Karlarna turades om att slå med stören. Efter en stund låg Svartn livlös. Någon frågade om han fått nog men Krång Matts svarade, att »nog tålde han ännu någon släng«. Krång Matts gick slutligen fram till Svartn och såg, att misshandeln gått för långt och att han inte skulle klara livhanken. För att »förkorta hans lidande« drog han åt Svartns halsduk hårt runt halsen på honom.

Någon av de rusiga karlarna hade då övermodigt ropat, att »nu skulle de ha slaktsupen«. Mats Olof frågade då Krång Matts om Svartn hade pengar på sig. Krång Matts letade i den dödes fickor och hittade där fyra riksdaler. En del av pengarna delades mellan dem och de kom överens om att hålla tyst med vad som skett. Krång Matts behöll en del av pengarna och föreslog, att de skulle gå och köpa brännvin. De lämnade den döde innanför grinden och gick sedan och bultade på i flera gårdar i närheten tills de till slut släpptes in hos Jugen Ingeborg. Av henne fick de köpa ett stop brännvin för fyrtio skilling och brännvinet delades mellan karlarna och dracks upp där. Trots att de nyss kommit överens om att hemlighålla nattens händelser, började de berättat vad som skett med Svartn.

Omkring kl 06 på söndagsmorgonen den 20 mars 1848 anträffades den döde Svartn innanför grinden efter bygatan mellan Häradsarvet och Bengtsarvet av Eric Jöns Olsson, Krång Lars Olsson, Lafwas Anders Nilsson, Swarf Per Jönsson och Flint Nils Nilsson. Svartn hade varit i hög grad vanställd ef-

Skrin, som Mats Olof Danielsson tillverkade under tiden i fängelse och som använts som »skogslåda« fram till vår tid, senast av Mats Gustaf i Bengtsarvet. Skrinet har namn och årtal sirligt inbränt på framsidan och under locket finns texten »Mats Olof Danielsson Fahlufängelse Den 13 April år 1849«.

ter misshandeln och av obduktionsprotokollet kan utläsas, att Bondpers Anders Olssons kropp var ytterligt misshandlad, närmast massakrerad, bl.a. hade skallbenet krossats på flera ställen, flera kontusioner med krossad muskulatur och hud fanns i ansikte, huvud och hals. Dessutom konstaterades kraftiga utgjutningar och spår av misshandel på bål, rygg, armar och ben. Obducenten sade i sitt utlåtande, att skadorna efter misshandeln varit dödliga men den hårt åtdragna halsduken hade varit närmast verkande orsak till Bondpers Anders Olssons död. Den primära dödsorsaken var således kvävning.

Vid sin död var Bondpers Anders Olsson endast 48 år gammal. Självfallet trädde rättsväsendet i funktion efter dådet och detta resulterade i att alla de åtta huvudagerande häktades och fördes till länshäktet i Falun. Följande personer misstänktes för medverkan till dråpet:

Krång Matts Mattsson, »Krångan-Mas«, 25 år, Häradsarvet
Blixt Anders Persson, 19 år, Bengtsarvet
Mats Olof Danielsson, »Ågå-Ull boti Masgard«, 29 år, Bengtsarvet
Krång Jöns Andersson, »Tråmbu-Jons«, 24 år, Gruddbo
Solins Anders Jönsson, 24 år, Gruddbo
Daniels Daniel Samuelsson, »Sammils-Danil nårdi Skradergard«, 20 år,
Bengtsarvet
Håll Anders Olsson, 19 år, (son i bröllopsgården), Bengtsarvet
Lind Anders Andersson, 19 år, Bengtsarvet

Dessutom blev Bus Anders Olsson, 19 år, Utanmyra, senare misstänkt för att ha deltagit när Svartn släpades efter bygatan.

Vid Svartns jordfästning uttalades stränga ord och förkastelsedomar över brottet inför en tigande folkmassa på över hundratalet personer. Det berättas, att under jordfästningen hördes hundskall från skogen västerut — en hund skällde grovt och en annan hade grannare skall. Enligt utsago lär det inte ha funnits någon enda hund på ön vid den tiden. Till sist hade en gammal gumma höjt sin röst över den tigande mängden: »Det är väl Svartn och Flint Daniel som träter. Dom är i helvetet nu«.

Vid rannsakingen med Mora, Sophia Magdalena och Wenjans Socknars Tingslags Häradsrätt erkände de anklagade sin skuld till Bondpers Anders Olssons död. Vid rättens utslag den 13 maj 1848 dömdes Krång Matts Mattsson och Blixt Anders Persson till döden genom »att mista lifwet genom halls-huggning«. De övriga dömdes för medverkan till dråpet till lindrigare straff.

Domen överklagades och vid Kungl. Maj:t's och Rikets Swea Hofrätts utslag den 4 dec. 1848 mildrades domen så till vida, att Blixt Anders Perssons dödsdom ändrades till »full mansbot«. Det ansågs ej bevisat, att Lind Anders Andersson deltagit i misshandeln och han frikändes i denna del. Bus Anders Olsson, som till en början hörts som vittne, befanns efter erkännandet ha deltagit i släpandet av Svartn och dömdes för detta till böter för »Wägo-fridsbrott« med tretton riksdaler och sextio skilling. Dödsdomen mot Krång Matts stod dock fast.

Även hovrättsdomen överklagades och Högsta Domstolen tog upp målet till prövning. I den slutliga domen från HD dömdes Krång Matts Mattsson till 10 års arbete å fästning, Blixt Anders Persson till 8 år, Mats Olof Danielsson till 6 år och Krång Jöns Andersson till 2 års fästning. Anmärkningsvärt var, att Krång Matts Mattsson förutom fängelsestraffet även dömdes till

»fyratio par spö«. Solins Anders Jönsson, Håll Anders Olsson och Daniels Daniel Samuelsson dömdes till varierande bötesstraff för det våld de utövade mot Svartn. Lind Anders frikändes för misshandel även av Högsta Domstolen. Samtliga dömdes dock att plikta 3 riksdaler och 16 skilling för fylleri samt för stöld av penningar från död person till böter fyra gånger det tillgripna beloppet. Av domen framgick, att samtliga skulle undergå s.k. »uppenbar kyrkoplikt«. * Det fanns i domen utsagt, att därest de inte kunde gälda de ådömda böterna, skulle dessa »sittas av« med vissa dagar i fängelse »wid watten och bröd« beroende på bötesbeloppets storlek. I domen från Högsta Domstolen fanns omnämnt, att kyrkoherden A. Kjällström i Sophia Magdalena församling och fyra socknemän gjort förbön för den dödsdömde Krång Matts Mattsson.

Vid rannsakingen vittnade en hel del av bröllopsgästerna om vad som skett, bl.a. Måsan Olof Olsson, Nisis Anders Persson och Sol Nils Nilsson. Ersättningar för »tidsspillan« tillerkändes nämndeman Bos Erik Ersson, Håll Per Andersson, Lafwas Anders Nilsson, Bondpers Olof Andersson samt till Krång Lars Olsson, Skräddar Anders Nilsson, förre soldaten Olof Lund, wice corporalen Jon Calle, Wik Mats Ersson, Sar Mårten Nilsson och Håll Olof Andersson.

Det kan nämnas, att den tragiska bröllopsdagen 19 mars 1848 kungjordes lysning till äktenskap mellan Solins Anders Jönsson och hans trolovade Rull Carin Danielsdotter från Bråmåbo. Vigseln blev uppskjuten eftersom Solins Anders blev häktad och förd till Falun. De bäge vigdes först vid julhelgen 1849. Krång Jöns Andersson avled under strafftiden och dog i Stockholm i juli 1850 vid 28 års ålder. Även Blixt Anders Persson avled på Långholmen i oktober 1852 endast 24 år gammal.

Krång Matts avtjänade sitt fängelsestraff men ett rymningsförsök från fästningen i Marstrand förlängde hans strafftid med ett par år och han återkom till Sollerön först den 12 aug. 1862. Det berättas, att när han kom var hemfolket i Björka fåbodar, men han tog med handen under farstutaket där nyckeln låg på sin vanliga plats, läste upp och gick in i stugan som om han nyligen lämnat den. Krång Matts togs inte emot som någon missdådare av Solleröfolket. Han var storsångare och ofta anlitad på bröllop och fester både före och efter sin fängelsevistelse. Under strafftiden hade han utökat sin visrepertoar betydligt och en av hans sånger började:

»Jag är en fattig fånge
i denna världen vrånge....«

Krång Matts var ogift och dog i »kräfta« år 1904, nära åttiotvå år gammal.

Under Svartns tid som kronofjärdingsman hade sysslan så missbrukats att det var svårt att få en efterträdare till honom. Detta visar ett protokoll från en sockenstämma i maj 1848, där slutligen Håll Per Andersson åtog sig befattningen. Där står: »Till Kronofjärdingsman efter aflidne Bondpers Anders Olsson blef nu utsedd socknemannen Håll Per Andersson i Häradsarfvet, som, ehuru ogerna, dock sluteligen gaf wika för församlingens önskan att han måtte denna befattning sig åtaga.....«

Dråpet på Svartn var utan tvivel ett uppseendeväckande brott som det talades vitt och brett om under lång tid och som säkerligen kastade en mörk skugga över Sollerön och dess befolkning. I sin sammanfattning av sina rön från händelserna, fann dock Carl Larsson i By, att det fanns många omständigheter som var värda att beaktas i bedömningen av brottet. Krång Matts Mattson mottogs efter strafftiden inte som någon illgärningsman. Snarare möttes han av ett uppträdande från ortsbefolkningen som Carl Larsson betecknade som »ett blygt och ordlöst tack för att han offrade sig för dem alla«. Carl Larsson hade säkert hos allmogen funnit starkt stöd för sina åsikter och han gick så långt, att han drastiskt konstaterade:

»...en del för Solleröborna förmildrande omständigheter kunde framdragas, dråpet blir nära nog verkställandet av en hela befolkningens dom över en person, som i högsta grad missbrukat sin ställning, ett utslag av folkrättvisa av visst intresse, eftersom det uppträder så pass sent i tiden. Bondpers Anders Olsson var faktiskt dömd till döden av öns befolkning, även om inte formligt beslut förelåg. Dråparna betraktades som tyrannmördare och den dräpte låg i folkmedvetandet ogill«.

Helmer Nilsson

* Uppenbar kyrkoplikt var ett kyrkligt straff för brott eller förseelser. Den skyldige hade att en söndag inför antingen församlingen eller prästen och några av församlingens äldste, sittande på särskild plats långt fram i kyrkan, erkänna sin ånger varefter vederbörande återupptogs i församlingens gemenskap. Bestämmelsen om uppenbar kyrkoplikt avskaffades år 1855. Sannolikt var det en sentida modifierad form av att »sitta i stocken«, således att inför den församlade allmänheten utsättas för spott och spe för brottsliga gärningar. Observera att det kyrkliga straffet skrevs ut i den världsliga domen.